

Teollisuuden työpaikkatapaturmien lukumäärä ja taajuus ennätysalhainen 2022

50

Tapaturmavakuutuskeskuksen analyysi 13.6.2023

Teollisuuden työpaikkatapaturmien lukumäärä ja taajuus ennätysalhainen 2022

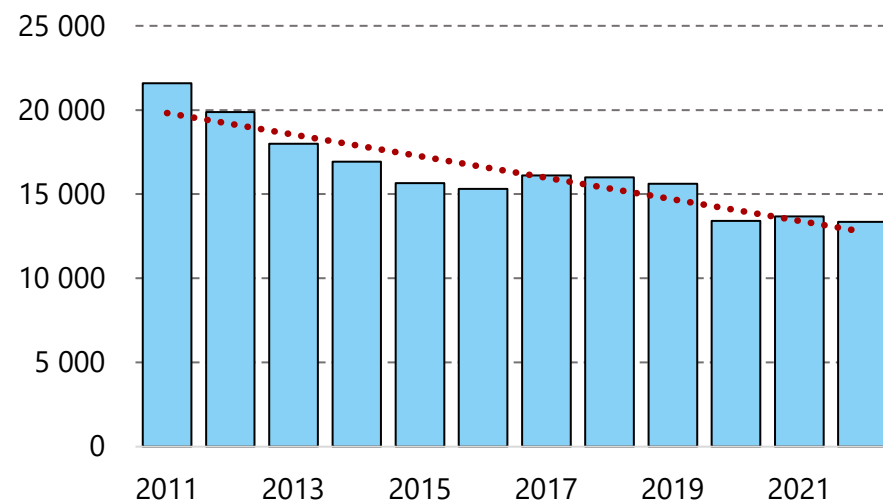
Teollisuuden päätoimialalla sattui vuonna 2022 palkansaajille yhteensä 13355 työpaikkatapaturmaa. Määrä laski edellisvuodesta 2,4 %. Teollisuuden työpaikkatapaturmien taajuus on jo laskenut samaan tasoon kuin kaikkien toimialojen kokonaistaajuus.

Teksti: Janne Sysi-Aho ja Marja Kaari, Tapaturmavakuutuskeskus

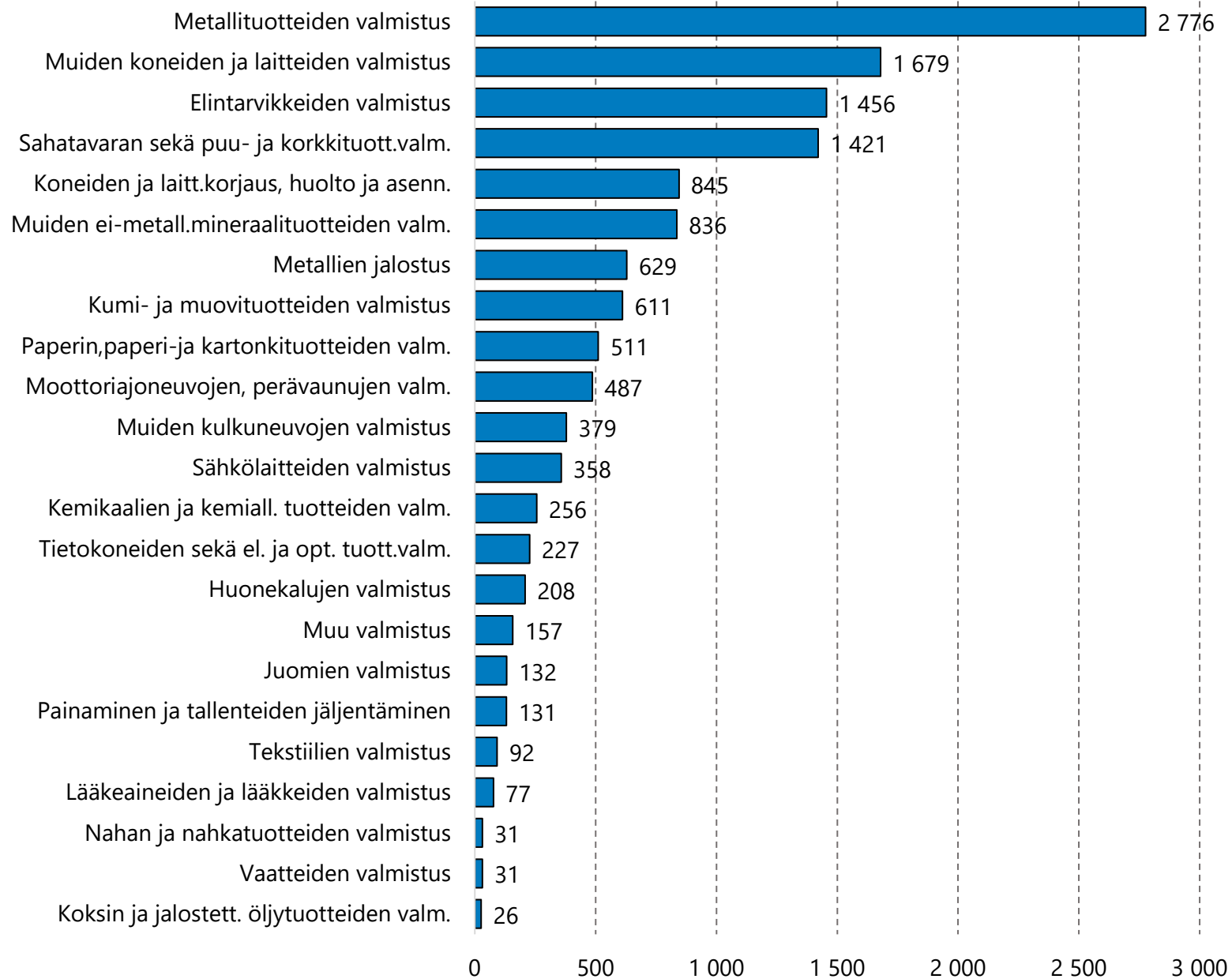
Analyysissä tarkastellaan teollisuuden päätoimialan ja tarkempien teollisten toimialojen työpaikkatapaturmien lukumäärä- ja taajuuskehitystä ja näiden työpaikkatapaturmien jakaumia. Työpaikkatapaturmien lukumäärä on teollisuuden päätoimialalla laskenut voimakkaasti jo pitkään (kuva 1). Vuosi 2020 oli monella tapaa poikkeuksellinen, jolloin myös vahinkotaajuus putosi selkeästi. Tämän jälkeen taajuus ei ole lähtenyt nousuun ja vuoden 2021 luvuista palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumääräkin laski vielä 2,4 % vuonna 2022.

Vuoden 2022 työpaikkatapaturmat päätoimialalla jakautuivat teollisille toimialoille varsin epätasaisesti. Eniten työpaikkatapaturmia sattui metallituotteiden valmistuksen toimialalla 2 776 ja toiseksi eniten muiden koneiden ja laitteiden valmistuksen toimialalla 1 679 (kuva 2). Myös elintarviketeollisuuden ja sahateollisuuden toimi-

Kuva 1: Palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumäärät teollisuuden päätoimialalla ja trendi (punainen katkoviiva) vuosina 2011-2022.

Kuva 2: Palkansaajien työpaikkatapaturmien lukumäärät teollisuuden toimialoilla vuonna 2022.

aloilla sattui kummallakin yli 1 400 työpaikkatapaturmaa vuonna 2022.

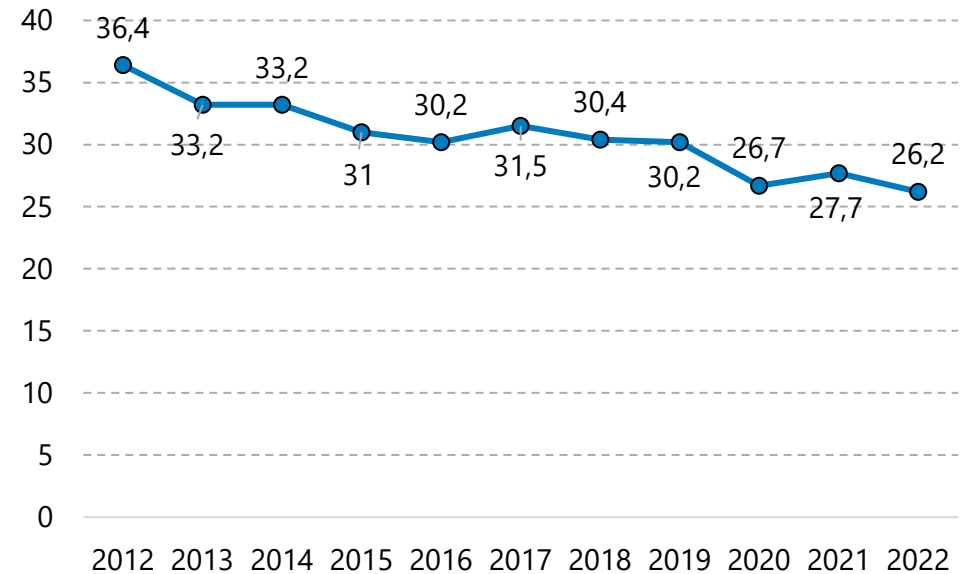
Yrittäjä voi ottaa itselleen työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisen yrittäjän vapaaehtoisen työajan vakuutuksen. Näin ollen vain osa yrittäjille sattuneista työtapaturmista näkyy TVK:n tilastoissa. Itsensä vapaaehtoisesti vakuuttaneille teollisuusyrittäjille sattui vuonna 2022 yhteensä 370 työpaikkatapaturmaa. Vuonna 2021 vastaava lukumäärä oli 408 ja vuonna 2020 yrittäjille sattui yhteensä 468 työpaikkatapaturmaa. Teollisuusyrittäjille korvattujen työpaikkatapaturmien lukumäärä on laskenut vuodesta 2016 asti, jolloin työpaikkatapaturmia korvattiin 569.

Työpaikkatapaturmien taajuus on laskenut pitkään ja tasaisesti

Teollisuuden päätoimialalla palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus vuonna 2022 oli 26,2 (kuva 3). Vuoden 2021 taajuustaso oli 27,7. Kaikkien toimialojen työpaikkatapaturmien taajuustaso vuonna 2022 oli 26,3. Teollisuuden työpaikkatapaturmien taajuuden pitkään jatkunut laskeva kehitys osoittaa, että työturvallisuuden kehittämisen pitkäjänteinen työ tuottaa tulosta. Toki tuotantotekniikan yleinen kehittyminen selittää myös merkittävästi hyvää kehitystä. Vielä vuonna 2012 teollisuuden työpaikkatapaturmien taajuus oli 36,4. Työtuntitietojen lähde taajuuslaskennassa on Tilastokeskuksen Työvoimatutkimus.

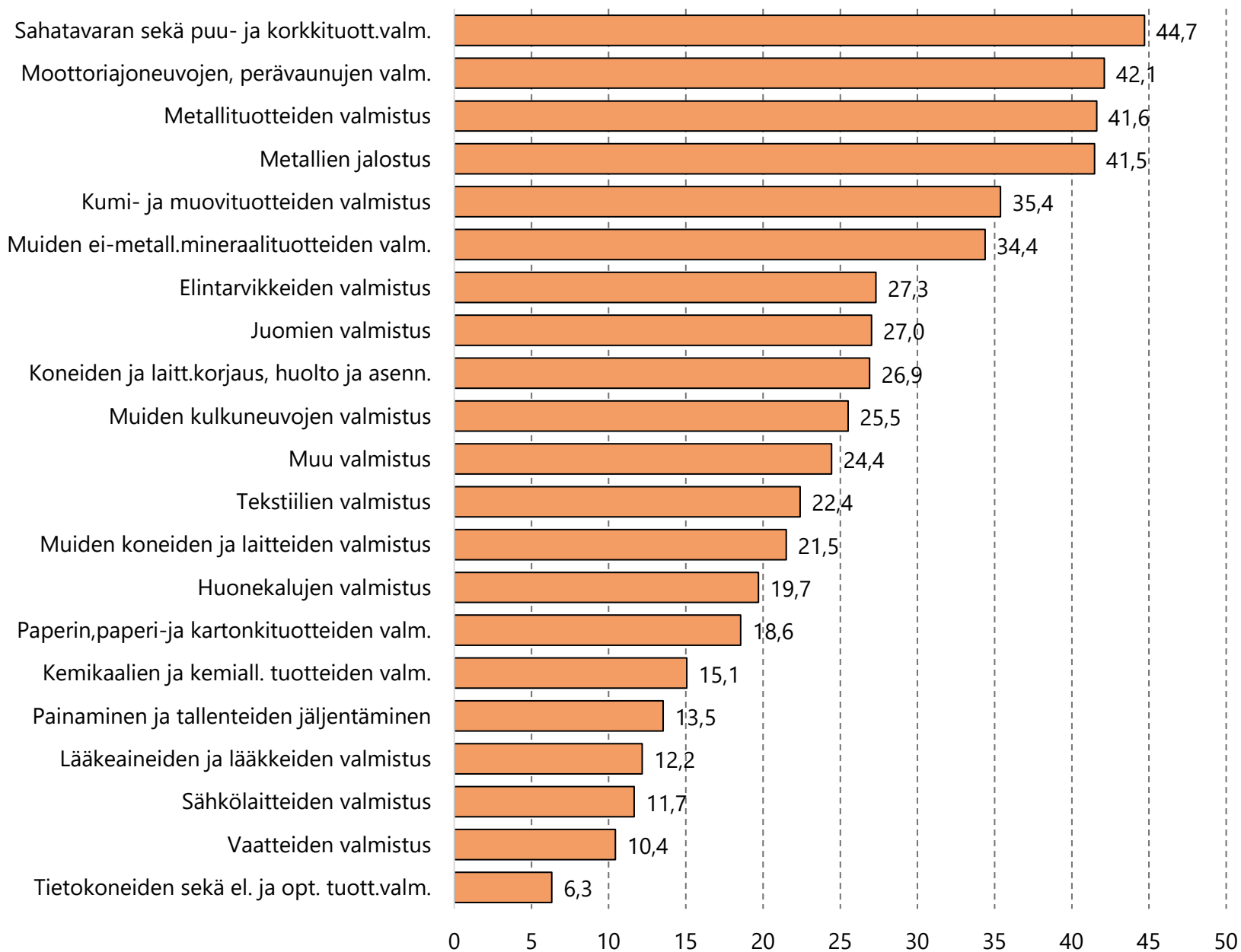
Teollisilla toimialoilla korkein taajuus vuonna 2022 oli sahatavaran ja puu- ja korkkituotteiden valmistamisessa (44,7 työpaikkatapaturmaa

Kuva 3: Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuus teollisuuden päätoimialalla 2012-2022. Yksikkö: työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä työtuntia.

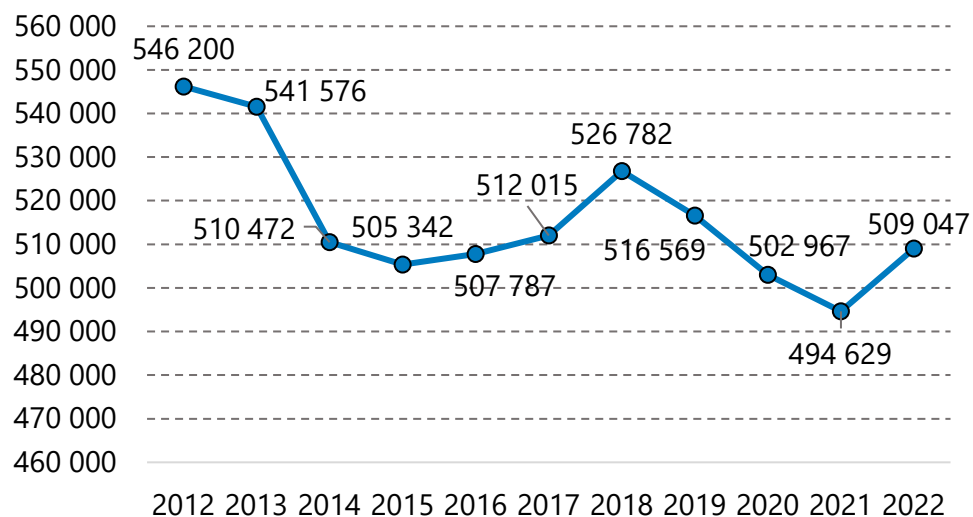
per miljoona tehtyä työtuntia). Suurin taajuuden nousu havaittiin puolestaan juomien valmistuksen toimialalla, jossa taajuus nousi tasoon 27, kun se vuonna 2021 oli 14,9. Suuren muutoksen taustalla on kuitenkin se, että toimiala on verraten pieni ja tapaturmamäärä nousi 33 työpaikkatapaturmalla. Taajuus nousi myös metallien jalostuksen toimialalla jopa 11,1 taajuusyksikköä vuodesta 2021; vuonna 2022 metallien jalostuksen toimialan työpaikkatapaturmien taajuus oli 41,5 työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä työtuntia (työpaikkatapaturmien lukumäärä nousi metallien jalostuksen toimialalla 46 työpaikkatapaturmalla).

Kuva 4: Palkansaajien työpaikkatapaturmien taajuudet teollisilla toimialoilla vuonna 2022. Yksikkö: työpaikkatapaturmaa per miljoona tehtyä työtuntia.

Teollisuuden tehtyjen työtuntien kokonaislukumäärissä tapahtuva vuosittaisvaihtelu on ollut muutaman prosentin luokkaa (kuva 5). Työtuntien määrän vaihtelulla on kuitenkin huomattava vaikutus taajuuslaskentaan. Kun vuonna 2022 työpaikkatapaturmat vähenivät, mutta työtuntien määrä kasvoi edellisvuodesta, teollisuuden taajuusluku laski.

Kuva 5: Teollisuuden päätoimialalla tehdyt työtunnit. Yksikkö: 1000 tuntia.

Ammateittain tarkasteltuna teollisuuden alojen palkansaajien työpaikkatapaturmat ovat pääosin rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöiden (40 % osuus) ja prosessi- ja kuljetustyöntekijöiden tapaturmia (35 %). Muiden, esimerkiksi avustavien, työntekijöiden tapaturmien osuus oli 6 % ja kaikkien erilaisten johdon, asiantuntija-, toimisto- ja palveluammattien osuudet tapaturmista olivat kukin tätä pienempiä.

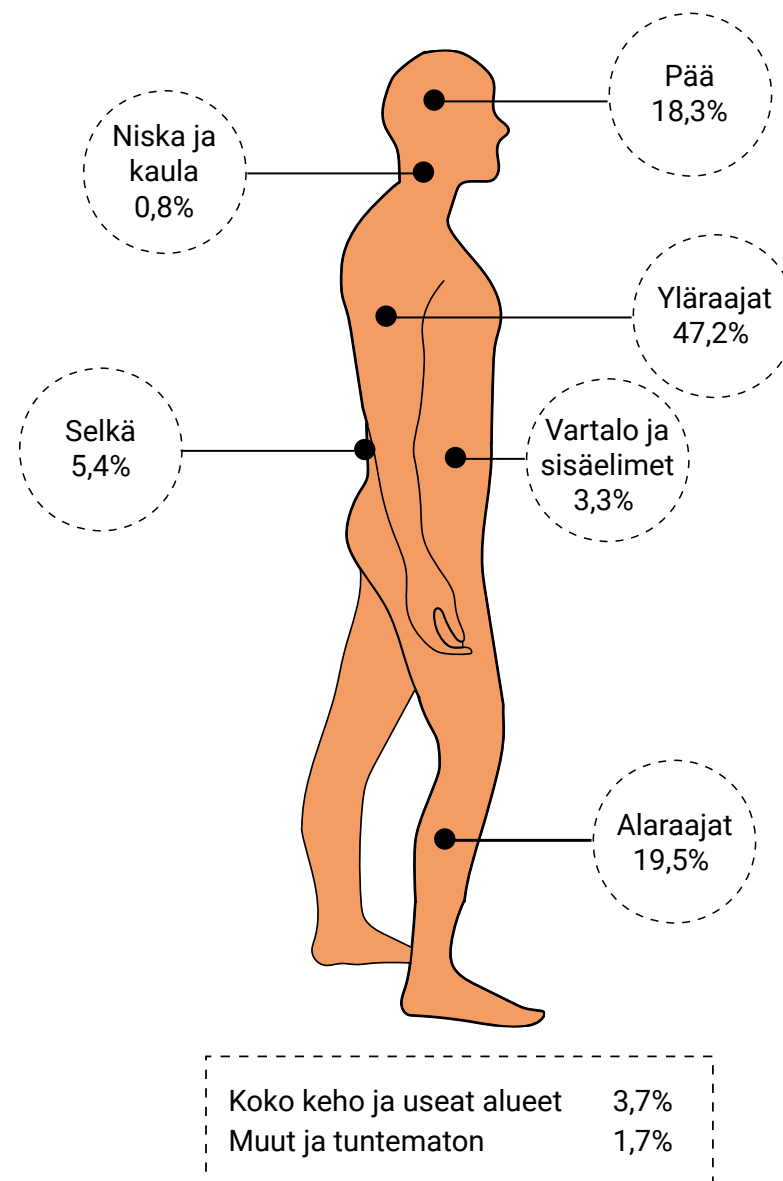
Teollisuudessa yleisimpiä ovat sormitapaturmat

Teollisten toimialojen työpaikkatapaturmista vuonna 2022 sormivammojen osuus oli 27 %, käden alueen ja ranteen 12 %, kyynärvarren, kyynärpään, olkavarren ja olkapään osuus yhteensä 8 % ja silmävammojen 12 % (kuva 6).

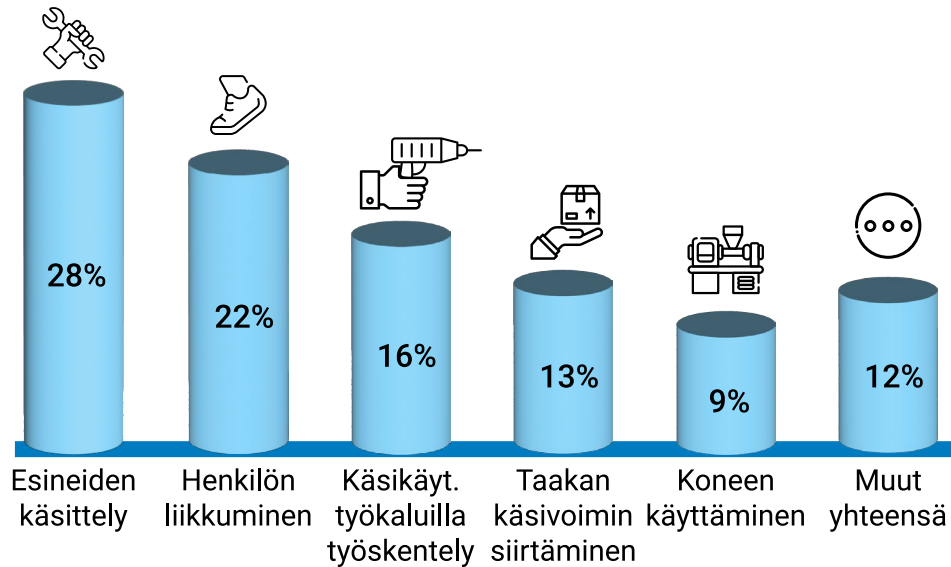
Sormitapaturmia sattui teollisuudessa vuonna 2022 yhteensä 3 598, joista 22 % metallituotteiden valmistuksen toimialalla. Teollisuuden sormitapaturmista 69 % oli vuonna 2022 haavoja ja pinnallisia vammoja, tärähdyksiä ja sisäisiä vammoja 11 % ja 7 % luunmurtumia. Teollisuuden vuonna 2022 sattuneista sormitapaturmista 43 % sattui esineiden käsittelyn yhteydessä, 24 % käsikäyttöisillä työkaluilla työskenneltäessä ja 12 % konetta käyttäessä.

Vamman laadun mukaan tarkasteltuna vuoden 2022 teollisuuden toimialojen kaikista työpaikkatapaturmista peräti 49 % oli haavoja ja pinnallisia vammoja. Sijoiltaanmenoja, venähdyksiä ja nyrjähdysiksiä oli 24 % työpaikkatapaturmista. Vahingoittumista edeltävä työsuoritus oli yleisimmin esineiden käsitteleminen (28 %), henkilön liikkuminen (22 %) tai käsikäyttöisillä työkaluilla työskenteleminen (17 %) (kuva 7). Vuoden 2022 tilastoaineistossa putoamiset ja kaatumiset saadaan eriteltyä aiempaa tarkemmin, teollisuuden työpaikkatapaturmista noin 2,5 % oli henkilön putoamisia alemmalle tasolle. Teollisuuden työpaikkatapaturmissa vahingoittumista edeltänyt poikkeama oli yleisimmin terävään esineeseen osuminen.

Kuva 6: Infograafi teollisuuden työpaikkatapaturmien 2022 kehonosajakaumasta

Kuva 7: Palkansaajien työpaikkatapaturmien jakauma teollisuuden työpaikkatapaturmissa työsuorituksen mukaan vuonna 2022

Pitkäjänteinen työ turvallisuuden kehittämiseksi on vaikuttavaa

Teollinen työ on työpaikkatapaturmien lukumäärän ja taajuuden perusteella muuttunut turvallisemmaksi. Jatkuvan parantamisen periaate näyttää vaikuttavan, taajuuden lasku on jatkunut pitkään ja tasaisesti. Johtava asiantuntija Markku Tolvanen Työturvallisuuskeskuksesta nostaa esille suurten yritysten työturvallisuuden ryhtiliikkeen 2010-luvun hyvän kehityksen taustana. Kansainvälisyys ja vastuullisuus ovat vaikuttaneet merkittävästi työturvallisuuden kehitykseen suuryrityksissä. Tolvanen näkee seuraavana mahdollisena muutoksen ajurina toiset huomioon ottavan turvallisuuskäyttäytymisen. Ennakoi-

valla kommunikaatiolla ja välittämällä voidaan eri töiden yhteensovittaminen saada entistä turvallisemmaksi.

Taajuustaso teollisuuden työpaikkatapaturmissa on jo lähellä kaikkien toimialojen keskiarvoa, mutta silti varsinkin metallialoilla, koneiden, laitteiden, moottoriajoneuvojen valmistuksen, kumi- ja muovituotteiden valmistuksen toimialoilla ja sahatoimialoilla taajuus on edelleen keskiarvoa huomattavasti korkeampi. Toisaalta teollisista toimialoista esim. öljynjalostuksen ja tietokoneiden yms. laitteiden valmistuksen toimialoilla taajuus on saatu jo hyvinkin alhaiseksi. Kaiken kaikkiaan teollisuus on päätoimialana niin moninainen, että kehityksen tulkinassa kannattaa aina keskittyä yksittäisiin toimialoihin.

Teollisuusliiton toukokuussa 2023 pidetyn työympäristöseminaarin työtaturmatilastotyöpajoissa kuultiin laajasti osallistujien näkemyksiä yritysten työpaikkatapaturmien taajuuskehityksestä. Valtaosalla työpaikoista taajuudet olivat kehittyneet toimialan tilastojen suuntaan laskevasti, mutta muutamissa yrityksissä taajuudet olivat kuitenkin nousseet ja tapaturmien määrän kehitykseen oli kiinnitetty jo konsernitason huomiota. Toisaalta myös muutama osallistuja kertoi merkittävän kokoisten yritysten päässeen nolleen tapaturmaan vuositasolla.

Pajoissa keskusteltiin myös siitä, miten tapaturmattomuuden palkitseminen voi johtaa pahimmillaan vahinkojen piilotteluun tai peittelyyn. Yhtenä huolenaiheena nousi esiin se, ettei turvallisuusinvestointeja pidetä yhtä tärkeinä kuin varsinaisia tuottavuusinvestointeja – vaikka samansuuntaisista asioistahan niissä on kyse. Nämä ovat tärkeitä huomioita, jotka on syytä huomioida turvallisuutta kehitettäessä.

Myös altistumista epoksihartseille pidettiin eräällä teollisella työpaikalla huolenaiheena, samoin nostettiin esiin komennusmiesten, aliurakoitsijoiden ja vuokratyöntekijöiden työtapaturmien ennaltaehkäisyn tärkeys. Työsuojeluvaltuutetut nostivat esiin myös sen huolen, että tapaturmailmoituksiin pitää saada oikeat tiedot, koska niiden oikominen jälkikäteen on koettu vaikeaksi. Oikeat ja tarkat tiedot palvelevat myös tietojen hyödyntämistä työturvallisuuden kehittämisessä. Tilastoja kerätään mm. siksi, että tiedot saadaan palautettua laajasti työpaikkojen käyttöön.

Analyysin kirjoitusvaiheessa ei ole vielä vakavuustietoja käytettävissä tuoreimmilta vuosilta. Työpaikoilla 2022 sattuneista kuolemantapauksista on julkaistu erillinen analyysi ja se on saatavissa Työtapaturmatiedosta.

Vuoden 2022 tilastotietojen tarkentuessa ne ovat käytettävissä kotisivujen [Tikku-tilastosovelluksessa](#) ja asiantuntijakäyttöön kohdennetussa [Pakki-sovelluksessa](#). Keväällä 2023 Pakki avattiin kaikille käyttäjille.

Lisätietoja:

Janne Sysi-Aho, janne.sysi-aho@tvk.fi

Marja Kaari, marja.kaari@tvk.fi

Tapaturmavakuutuskeskus, TVK

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyysi on laadittu toukokuussa 2023.

Analyysissa esitetyn kuvaajien tietosisältö löytyy Excel-tiedostosta julkaisun yhteydestä.

Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki